

EU	2
<i>EU 2020 strategien - Unge på vej</i>	2
<i>Det belgiske formandskab 2010: "Europe in Action"</i>	5
BESKÆFTIGELSE	7
<i>Arbejdsmarkedspensioner skal sendes i udbud</i>	7
UDDANNELSE	9
<i>EU på vej med god praksis for test af nøglekompetencerne</i>	9
<i>Indikatorer på vej for læringskompetence</i>	10
OECD	11
<i>Education at a Glance 2010</i>	11

EU 2020 strategien - Unge på vej

Den 15. september lancerede Europa-Kommissionen "Unge på vej" (Youth on the Move), som er et af de syv flagskibsinitiativer i Europa 2020-strategien. "Unge på vej" handler om at tackle den høje ungdomsarbejdsløshed i EU og få flere unge og studerende i læringsmobilitet. Initiativet ligger i forlængelse af grønbogen om unges læringsmobilitet, som DLI afgav høringssvar til i efteråret 2009.

I forbindelse med lanceringen af "Unge på vej" har Europa-Kommissionen udgivet "[Meddelelse fra Kommissionen til Europa-parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Unge på vej Et initiativ om udnyttelse af unges muligheder for at fremme en intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst i Den Europæiske Union](#)".

Europa-Kommissionen indleder samtidig tre offentlige it-baserede-høringer om EU's uddannelsesprogram, om ungdomsprogrammet og programmet for videregående uddannelse. Alle er inviteret til at deltage dvs. både enkeltpersoner, foreninger, organisationer og parterne på områderne. Undervisningsministeriet har også sat en dansk høring i værk gennem EU-specialudvalget vedrørende uddannelse.. Grundnotatet incl. høringssvarene skulle forelægges Folketinget senest den 20. oktober.

Generelt om Unge på vej

Meddelelsen fra Europa-Kommissionen om "Unge på vej" omfatter adskillige initiativer. Der er hensigtserklæringer, der omhandler alt fra førskole-niveau til de videregående uddannelser. Kommissionens udspil er i direkte forlængelse af Europa 2020-strategien og hvordan de overordnede mål kan nås. Udfordringerne og målene i meddelelsen fokuserer på at tackle en uacceptabelt høj ungdomsarbejdsløshed på 21 %, at reducere frafaldsprocenten i uddannelsessystemet til 10 %, at EU når en erhvervsfrekvens på 75 % for befolkningen mellem 20 og 64 år, og at mindst 40 % af befolkningen mellem 30 og 34 år inden 2020 skal have afsluttet en videregående uddannelse. Der er en udbredt konsensus om, at EU-landene skal opnå bedre resultater for læsefærdighed ift. de nuværende 24,1 % af de 15-årige som - ifølge PISA-undersøgelsen - har ringe læsefærdigheder. Et andet forslag, som især er møntet på erhvervsuddannelserne er, at uddannelserne skal udvikle mere fleksible læringsforløb, for at skabe bedre muligheder for skift mellem uddannelsesniveauer, og for at tiltrække "ikke-traditionelle" studerende – her forstået som de svageste unge. Der er mange mål og hensigtserklæringer i meddelelsen, her omtales nogle få, der bliver opsummeret i fire overordnede indsatsområder.

1. Kommissionen vil arbejde for at sikre deltagelsen i livslang læring. Det skal grundlægges allerede i de tidlige år. Herunder udpeger Europa-Kommissionen følgende:
 - Tackle de meget høje frafaldsprocenter i ungdomsuddannelserne
 - Systemer til at validere ikke-formel og uformel læring.
 - fremme lærlingelignende erhvervsuddannelse og praktikpladser af høj kvalitet.
 - Bygge bro til arbejdsmarkedet. Der skal skabes fleksible læringsforløb for at få "ikke-traditionelle studerende" sporet ind i uddannelsessystemet.
2. Europa-Kommissionen arbejder for få flere unge i EU til at gennemføre en videregående uddannelse. Det skal ske ved at
 - Modernisere de videregående uddannelser.
 - Skabe en benchmarking af universiteternes præstationer – herunder undervisningens kvalitet
 - Lancering af en ny international EU-strategi, der skal gøre uddannelser i EU mere attraktive internationalt.

3. I det tredje indsatsområde vil Europa-Kommissionen arbejde for at støtte læringsmobilitet. Dette skal ske ved at:
 - Medlemslandene skal arbejde for at fjerne forhindringer for mobilitet.
 - Europa-Kommissionen vil overvåge medlemslandenes fremskridt vha. en "resultattavle for mobilitet" (mobility scoreboard).
 - Europa-Kommissionen lancerer et "Unge på vej"-website, der har som ambition at samle al information om mobilitet, samt et forslag om et "Unge på vej-kort", og initiativet "Dit første EURES-job", der skal skabe bedre mulighed for at matche arbejdsgivere og jobsøgende unge rundt omkring i Europa.
4. Det sidste indsatsområde omfatter forslag, der skal forbedre beskæftigelsessituationen for unge i Europa. Kommissionen foreslår blandt andet,
 - At alle medlemslande skal udstede en ungdomsgaranti for at sikre, at alle unge kommer i gang med arbejde, uddannelse eller aktivering.
 - Desuden skal der være en registrering af ledige stillinger i Europa
 - Der skal ydes støtte til unge iværksættere.

Finansiering og kvalitetssikring af de videregående uddannelser

De videregående uddannelser vurderes af EU som værende den største kilde til vækst; derfor har de stadig en høj prioritet i EU2020 strategien.

Europa-Kommissionen efterlyser mere investering i uddannelse, samt en *diversificering af finansieringskilderne* dvs. diverse former for ekstern sponsorstøtte og brugerbetaling. Formålet er angiveligt at sikre høj kvalitet og modernisering af de videregående uddannelser. Ifølge Kommissionen er der nu og for fremtiden større efterspørgsel efter unge med videregående uddannelser.

Kommissionen vil undersøge, om der på EU-niveau - og i samarbejde med Den Europæiske Investeringsbank - kan skabes lånemuligheder for studerende som et supplement til medlemslandenes ordninger. Om det kan få betydning for finansiering af danske uddannelser, herunder taxameter og SU er vanskeligt at vurdere på basis af meddelelsen.

Kommissionen vil lave socialpolitik

I flere af forslagene er Kommissionen helt ude på kanten af sit kompetenceområde. Nogle af forslagene går meget tæt på social- og arbejdsmarkedspolitik. Fx foreslår Kommissionen, at adgangen til sociale ydelser, hvis det er relevant, sikres og eventuelt udvides for de udenlandske studerende. Kommissionen foreslår, at de unge skal have indkomstsikkerhed, samtidig med at der er effektive aktiveringsforanstaltninger og betingelser, så ydelserne kun går til unge, der er aktivt jobsøgende eller under uddannelse.

De almindelige sider af uddannelse nævnes sporadisk, men mest som besværgelser. Der er meget lidt eller intet fokus på udsatte unge, demokrati og aktivt medborgerskab og uddannelse som et medium for at skabe social sammenhæng. Når aktivt medborgerskab nævnes, hænger det sammen med de økonomiske og sociale omkostninger, når unge ekskluderes fra uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet.

Kommissionen har et enkelt afsnit om særlig støtte til udsatte unge, hvor de foreslår, at en løsning er at udvikle partnerskaber og aftaler med arbejdsgivere, som tilbydes særlig støtte til rekruttering af udsatte unge.

Erhvervsuddannelsesområdet

Der er også stort fokus på erhvervsuddannelsesområdet i meddelelsen. Stigende efterspørgsel på kvalifikationer også i ufaglærte job gør, at Kommissionen konstaterer, at der er et behov for at erhvervsuddannelserne moderniseres. Det omfatter bedre overgange mellem erhvervsuddannelser og videregående uddannelser, hvilket bl.a. udviklingen af den nationale kvalifikationsramme (NQF) skulle styrke, og samtidigt peges der på behovet for partnerskaber med erhvervslivet.

Lærlingelignende erhvervsuddannelse kan bidrage til at få også de svage unge ind på arbejdsmarkedet, og udformningen, tilrettelæggelsen, gennemførelsen og finansieringen skal ske med inddragelse af arbejdsmarkedets parter for at lærlingeordningerne kan få succes og relevans for arbejdsmarkedet. Dette skal sikre brede kompetencer og at mindst fem mio. unge inden udgangen af 2012 skal blive optaget på en lærlingeuddannelse.

Lærere og mobilitet

Lærerne nævnes kun ét sted i meddelelsen, og det drejer sig om lærernes rolle ift. mobilitet. Kommissionen anerkender, at lærere, undervisere, forskere og unge arbejdstagere spiller en stor rolle som ambassadører for mobilitet både ved at inspirere unge til at tage ud i verden, eller af mere formel karakter ved at forberede unge, der tager ud, holde kontakt med en værtsinstitution, - organisation eller – virksomhed. Kommissionen foreslår at der i den kommende revurdering af EU's mobilitetsprogrammer i højere grad bliver fokuseret på mobilitet for lærere og undervisere, så de kan inspirere de unge til at rejse ud.

En ungdomsgaranti

Kommissionen understreger, at der udover uddannelsespolitikken også er brug for et skub til socialpolitikken for at sætte gang i blandt andet mobiliteten (primært for de unge) og i øvrigt i at opnå de fælleseuropæiske mål.

I forhold til socialpolitikken bevæger Kommissionen sig ind på reguleringen af arbejdsmarkedspolitikken. For eksempel foreslår Kommissionen, at der indføres en ungdomsgaranti: Inden for fire måneder efter endt uddannelse skal den enkelte unge tilbydes job, uddannelse eller aktivering. Unge skal i aktivering med betingelser, mener Kommissionen, så den unge fx kun får understøttelse, hvis de er i uddannelse eller arbejde.

Kommissionen går også ind i de strukturelle problemer, der måtte være, som ikke sikrer, at udbuddet af arbejdskraft matcher efterspørgslen. I forhold til arbejdsmarkedet og de strukturelle problemer foreslår Kommissionen, at der er større og bedre samarbejde mellem arbejdsmarkedsstyrelser i medlemslandene

DBM/ 20 oktober

Det belgiske formandskab 2010: "Europe in Action"

Belgien overtog EU-formandskabet den 1. juli 2010 efter Spanien. Det skete samtidig med, at landet reelt har stået uden regering siden valget i juni. Belgierne har i deres arbejdsprogram prioriteret følgende fem emneområder i deres formandskabsperiode.

- Overvindelse af den økonomiske krise, samt økonomisk og finansiel modernisering
- Kampen mod global opvarmning og miljømæssige aspekter i bred forstand
- EU's udvidelse
- Styrkelse af den sociale dimension i EU
- Gennemførelsen af Stockholm-programmets handlingsplan for retlige og indre anliggender, asyl og migration

Under arbejdsprogrammet "Europe in action" opregner det belgiske formandskab de største udfordringer og aktiviteter. Hvor det spanske formandskab havde fokus på at tackle den økonomiske krise, vil det belgiske formandskab i højere grad kigge fremad og have fokus på regulering af den finansielle sektor. Men formandskabet tænker samtidig miljø og klima ind både med hensyn til skabelse af grønne jobs, men også med tanke på EU's stemme udadtil, f.eks. ved det kommende COP16 i Mexico i november og december.

Uddannelse kobles tæt til arbejdsmarkedet

Hverken uddannelse eller forskning udgør nogen selvstændig prioritet i formandskabets centrale mål, men i arbejdsprogrammets del om uddannelse er følgende områder prioriteret:

- bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse samt fremme af social integration
- europæisk samarbejde for at styrke gennemsigtigheden på erhvervsuddannelserne og fremme af arbejdstageres mobilitet
- stimulering af uddannelse for bæredygtig udvikling
- videreudvikling af europæiske partnerskaber inden for obligatorisk undervisning
- fremme af unges mobilitet i lanceringen af flagskibsinitiativet "Youth on the Move" under Europa 2020-strategien
- modernisering af de videregående uddannelser

Formandskabet vil arbejde for en bedre koordinering imellem medlemslande ift. forskning, udvikling og innovation. Forskning kobles tæt sammen med en ny industripolitik med fokus på skiftet til en grøn økonomi. Uddannelse spiller en central rolle i udviklingen mod en vidensbaseret økonomi, hvor arbejdsmarkedets behov skal styre uddannelsernes indretning. Specielt med den sidste pointe lægger belgierne sig i kølvandet på mantraet om hensynet til arbejdsmarkedet i forhold til indholdet i uddannelse. Det belgiske formandskab har selvstændigt valgt at sætte fokus på livslang læring og unge, som ikke gennemfører uddannelse efter grundskolen.

Erhvervsuddannelserne, mobilitet og modernisering

Erhvervsuddannelserne, modernisering af videregående uddannelse og mobilitet for unge mennesker får meget fokus i løbet af efteråret. På det uformelle rådsmøde for undervisningsministre den 7. december, der afholdes inden for rammerne af Københavnerprocessen, ventes det, at der vedtages en ny strategi for Københavnprocessen for erhvervsuddannelserne. Den skal gælde for de næste ti år.

Formandskabet vil arbejde for at styrke mobilitet og europæisk samarbejde inden for de videregående uddannelser. Kommissionen har også netop lanceret sit flagskibs-initiativ om "Unge på vej" om unge og mobilitet. Formandskabet vil i tråd med Det Europæiske Råds konklusioner og

Europa 2020-strategiens mål sætte særligt fokus på problemerne med unge, som går ud af skolen for tidligt.

Endelig vil formandskabet også arbejde for at modernisere videregående uddannelse i Europa og mere interaktion imellem videregående uddannelse, forskning og innovation.

DBM/12 okt

BESKÆFTIGELSE

Arbejdsmarkedspensioner skal sendes i udbud

Det afgjorte EU-Domstolen i en sag, Kommissionen vs. Tyskland, som kan være principiel.

Skal pensioner sendes i udbud?

Det mener Kommissionen, som i 2008 anlagde sag mod Tyskland for overtrædelse i to af EU's udbudsdirektiver. Sagen vedrørte en bestemmelse i en overenskomst på det offentlige arbejdsmarked indgået mellem arbejdsmarkedsparterne om, at når lønmodtagerne konverterede en del af deres løn til pension pensionsmidlerne, skulle de anbringes i bestemte pensionselskaber, Kommissionens påstand var, at udbudsdirektiverne finder anvendelse på kollektive aftaler på arbejdsmarkedet, og dommen afgjorde desuden om de tyske ordninger lever op til direktiverne og EU-retten som sådan.

Forsvar for Tyskland

sverige og Danmark støttede Tyskland i sagen og gjorde gældende, at ”de omstridte aftaleindgåelser” ikke er indenfor anvendelsesområdet af direktiverne, da disse aftaler er indgået mellem arbejdsmarkedets parter gennem kollektiv overenskomst. Tyskland henviste blandt andet til Albany-sagen¹. Desuden ville det, hvis man skulle ændre disse aftaler som følge af EU-lovgivningen, være i strid med aftalefriheden som beskrevet i den tyske grundlovs artikel 9, stk. 3. Tyskland mente også at, ”solidaritetsprincippet” kun kunne, håndhæves, hvis disse krav fremgår af en kollektiv overenskomst, og at parterne selv vælger udbyder. Derudover kan kun et pensionselskab udpeget af arbejdsmarkedets parter sikre den fremtidige finansielle stabilitet af sådanne aftaler. Rent teknisk mente Tyskland heller ikke, at aftalerne er offentlige – og som sådan underlagt EU-bestemmelserne om offentlig licitation, men derimod hører under arbejdsforhold, da de kommunale arbejdsgivere blot er et betalingsorgan mod udveksling af tjenester.

EU-Domstolen anerkender de grundlæggende rettigheder

I sin afgørelse anerkender EU-Domstolen de argumenter, som Tyskland forsøgte at fremføre, men mente ikke, at de kunne gøres gældende. Selvom Charteret om grundlæggende rettigheder (eksplicit art 28²) og retten til kollektive forhandlinger anerkendes i dommen, er det ikke nok til, at sagen burde afvises. Dette skyldes – ifølge dommen - at retten til kollektiv forhandling og de sociale formål i overenskomsten som helhed ikke medfører, at de kommunale arbejdsgivere er fritaget for de krav, som er anført i direktivet. I øvrigt skal den grundlæggende rettighed om kollektive forhandlinger altid være i overensstemmelse med de friheder, som direktiverne forsøger at etablere og traktater(ne) som helhed.

Forhandlingsretten vs EU-retten og tysk ret

Selvom forhandlingsretten er beskyttet af den tyske forfatning, gælder det, at denne ret i medfør af artikel 28 i charteret om de grundlæggende rettigheder også skal være i overensstemmelse med EU-retten som helhed.

¹ Denne tidligere dom har således set på artikel 28 (Charteret om grundlæggende rettigheder) i forhold til konkurrenceretten (bl.a. Albany-sagen) og etableringsretten

² Forhandlingsret og ret til kollektive skridt (Charteret om grundlæggende rettigheder)

Det selv at kunne vælge pensionselskab er ikke kernen i artikel 28, når den opvejes i forhold til formålet (proportionalitetsprincippet). EU-Domstolen fandt heller ikke, at en udbudsprocedure vil være i modstrid med den grundlæggende ret til kollektive forhandlinger, da der i udbudsvilkårene kan indskrives de vilkår, som berører arbejdstagernes interesse. Derudover mener Domstolen heller ikke, at bevarelsen af solidaritetslementer i forbindelse med aftalerne er uopnåelige, da fx medicinske kriterier sagtens kan indskrives i udbudsvilkårene.

Hvornår er en offentlig myndighed en part i en aftale?

I præmis 57 konstaterer Domstolen, at den offentlige myndighed har part i aftalen i kraft af sit ansvar for, at der faktisk kommer en pension til udbetaling (gensidigt bebyrdende aftaler). Det lader altså til, at den offentlige arbejdsgiver, igen ifølge dommen, ikke må være involveret i udpegelsen af tjenesteyder – heller ikke indirekte.

Konsekvenser for Danmark

Der er stadig usikkerhed om konsekvenserne for det danske arbejdsmarked.

Hovedorganisationerne er heller ikke enige. Således er der forskel på FTF's, LO's og AC's udlæggelser og foreløbige vurderinger af sagen.

Beskæftigelsesministeriet har i et svar til Europaudvalget tilkendegivet, at arbejdsmarkedets parter snarest vil blive indkaldt til en høring vedr. dommen.

AB/7 okt

UDDANNELSE

EU på vej med god praksis for test af nøglekompetencerne

Kommissionens arbejdsgruppe for "Nøglekompetencer" har udarbejdet et baggrundspapir med titlen "Assessment of Key Competences" om evaluering af nøglekompetencer. De otte nøglekompetencer er kompetencer, man i EU er blevet enige om, at enhver borger bør erhverve gennem skolegang og uddannelse, hvoraf en af dem er læringskompetence. Alle 8 nøglekompetencer er beskrevet på tre felter, som omfatter viden, færdigheder og holdninger og værdier. Mange lande tester kun vidensdelen, og har ikke fået dimensionerne om færdigheder samt holdninger og værdier med. Baggrundspapiret giver en række eksempler på god praksis med beskrivelser af, hvordan EU's medlemslande kan blive bedre til at teste nøglekompetencerne, og papiret fremhæver også fordelene ved at bruge IT-baserede tests til formålet. Her trækker papiret blandt andet fra gode erfaringer fra Danmark.

Arbejdsgruppen bag baggrundspapiret er blevet omstruktureret, men Undervisningsministeriet har dog igen valgt ikke at deltage i arbejdsgruppen.

Behov for nye testmetoder

Mange nationale test omfatter som sagt kun vidensdelen og ikke færdigheder eller holdninger og værdier. Kommissionen understreger, at de to sidste kategorier er vigtige at inddrage, også i tests, da undervisningen langt hen ad vejen tilrettelægges efter testindholdet, som derfor bliver styrende for arbejdet i skolen. Kommissionen finder, at nye evalueringsformer skal i brug, så undervisningen også fokuserer på færdigheder, holdninger og værdier.

God praksis

Papiret giver en række eksempler på god praksis for evalueringsformer, der er bedre til at måle nøglekompetencer end traditionelle tests.

I papiret beskrives det, hvordan formålet med at evaluere nøglekompetence, er at bringe den lærende i centrum, hvorimod nogle tests - især på nationalt niveau - bruges til monitorering af eksisterende eller ny lovgivning. Vurderingen af nøglekompetencer skal derimod have fokus på eleven, og på den enkeltes individuelle udvikling.

Papiret beskriver forskellene på formålet med formative og summative evalueringsmetoder og konstaterer, at metoder med et formativt formål passer bedst til udviklingen af nøglekompetencer, fordi de formative test har fokus på den enkeltes læringsudbytte og undervisningsforløb. Papiret afviser dog ikke, at test med summative formål også er anvendelige, hvis de tilpasses og justeres til også at tage højde for færdigheder, værdier og holdninger.

I papiret beskrives det yderligere, at det er nødvendigt at tilpasse nøglekompetencerne til det enkelte klassetrin gennem at opdele kompetencerne i delmål. På den måde undgås det, at nøglekompetencer står som noget fjernt og abstrakt.

Danmark bliver også trukket frem som et eksempel på god praksis, når det kommer til brugen af IKT til test af nøglekompetencer på ungdomsuddannelserne/gymnasier. Papiret fremhæver, at flere lande er gået over til brugen af IT-baserede tests, men uden at det fulde potentiale udnyttes.

Anbefalinger

Baggrundspapiret kommer ind på flere anvendelige metoder til at vurdere nøglekompetencer som for eksempel at føre logbog eller såkaldt "self-assessment" eller "peer-assessment".

Arbejdsgruppen konkluderer, at for at nøglekompetencerne skal kunne implementeres ordentligt, skal testmetoderne, der måler både viden, færdigheder, holdninger og værdier, tages i brug.

Nøglekompetencerne bør inddeles i delmål efter niveau. Derudover skal tests med et formativt

formål tage højde for effekten i forhold til skolens samlede læringsmiljø og potentialet af IKT i tests bør udnyttes bedre.

DBM/7 okt

Indikatorer på vej for læringskompetence

Europa-Kommissionen er i gang med at udarbejde en indikator for at måle kompetencen ”learning to learn”, på dansk kaldet læringskompetence. Indholdet af de test, man i pilotfasen har brugt til at undersøge elevernes kompetencer, er ikkeoffentligt tilgængelige, da det forventes, at testene skal bruges i flere projekter i udviklingen af indikatoren. Arbejdet med udviklingen af indikatoren, står i øjeblikket stille, da medlemsstaterne kun i ringe grad har vist interesse for projektet.

Baggrund

På et Rådsmøde i 2007 blev det besluttet, at Kommissionen skulle undersøge mulighederne for at opstille nye indikatorer for language skills (sprogkundskaber) og ”learning to learn” (læringskompetence). Kommissionen har siden da udarbejdet en sprogindikator og arbejdet på at lave en indikator for læringskompetence, som Rådet kan vedtage. Kommissionen har i relation til læringskompetence gennemført et præpilotprojekt i samarbejde med Helsinkis universitet og flere andre forskningsinstitutioner. Formålet har hele tiden været at udvikle en test, der kan bidrage til vurderingen af skolebørns læringskompetence. I foråret 2008 gennemførte forskere fra Helsinkis universitet det første forsøg med en test i læringskompetence i otte EU-lande.

Testens indhold

Testen blev givet til 2300 elever i 14-års alderen, fordelt på otte forskellige lande (Østrig, Cypern, Finland, Frankrig, Italien, Portugal, Slovenien og Spanien). Testen består af tre dimensioner: Kognitiv, metakognitiv og holdninger og værdier. Testen omfatter spørgsmål og opgaver dækkende for de tre førnævnte dimensioner og blev besvaret skriftligt. Opgavernes nærmere indhold er hemmeligt, da man vil genbruge dem i et evt. større pilotprojekt på et senere tidspunkt. I evalueringsrapporten “[EU Pre-pilot on Learning to Learn](#)” fra CRELL (Centre for Research on Lifelong Learning based on indicators and benchmarks) beskrives opgaverne dog i generelle vendinger. Den kognitive del prøves ved forskellige øvelser i ræsonnement, f.eks. ved tekstforståelse, problemløsning, matematik og eksempler fra dagligdagen. Den metakognitive dimension dækkes af direkte spørgsmål, visse af dem forbundet til de kognitive opgaver. Holdningsdelen består af spørgsmål til eleven om læringsmotivation, læringsstrategi og forandringsparathed, samt faktorer for læringsmiljøet og elevens selvtillid og selvbillede i forbindelse med læring. Elevens evt. karakterer inddrages også under denne del.

Medlemslandene ikke begejstrede

Siden evalueringsrapporten udkom sent i 2008, har arbejdet med udviklingen af indikatoren for ”learning to learn” stået stille. Kommissionen afventer det næste skridt, men foreløbigt har Kommissionen dog inviteret medlemslandene til at nominere eksperter til en ny ekspertgruppe, der skal arbejde videre med projektet og testen.

Medlemslandene er ikke umiddelbart begejstrede for at gå videre med udviklingen af indikatoren. Kommissionen har derfor besluttet, at man ad uformelle kanaler vil forsøge at finde ud af, hvornår tiden er moden til at tage næste skridt. Kommissionen vil altså ikke komme med en meddelelse, der tvinger Rådet til at tage stilling.

Det er uklart, om andre end eksperter nomineret af medlemsstaterne kan få plads i den ekspertgruppe, der skal videreudvikle indikatoren og testen. I den permanente arbejdsgruppe for indikatorer (Standing Group of Indicators) har fagbevægelsen ingen plads.

DBM/12 okt

Education at a Glance 2010

Education at a Glance 2010 fokuserer i år på afkastet af uddannelse og det frie valg

Education at a Glance er OECDs årlige publikation med nøgletal og indikatorer over uddannelsesområdet. Rapporten er blevet udgivet siden 2001, og formålet er at give politikerne redskaber til at sammenligne en række faktorer i uddannelsessystemerne på tværs af landegrænser. Det kan fx være lærer/elev ratio, det offentlige forbrug på uddannelse eller hvor meget en person med en lang videregående uddannelse får i løn.

Adskillige af OECD's konklusioner og anbefalinger møder kritik med den begrundelse, at datagrundlaget er usikkert, og at OECD forsøger at sammenligne uddannelsessystemer, som er vidt forskellige, både kvalitativt og kvantitativt. I år var det Danmarks gymnasielærere, som blev "beskyldt" for at arbejde for lidt, selvom datagrundlaget senere viste sig ikke at være sammenligneligt.

Effektivitet, markedsfejl og valgfrihed

Årets fokus er på økonomisk afkast af uddannelse. Det teoretiske udgangspunkt er "human capital teorien", hvor befolkningens uddannelse er (med)afgørende for et lands velstand.

Derfor er det kun uddannelsessystemer, som er "effective" og "efficient", som vil overleve.

OECD konstaterer, at selv i de uddannelsessystemer, hvor der er brugt flere penge, er der ikke en tilsvarende stigning i "learning outcomes". Det handler altså, ifølge OECD, om, at få "valuta for pengene", så uddannelse kan være med til at øge væksten i samfundet. Denne tankegang smitter af på rapportens policy-anbefalinger, hvor tankegangen er, at den studerendes valg af uddannelse fx vil afhænge af, hvor meget uddannelsen koster den enkelte, og hvor meget den enkelte kan forvente at få igen efter endt uddannelse (livsløn).

Offentlig investering i uddannelse betaler sig

Selvom OECD har fokus på effektivitet, markedet og det frie valg, viser Education at a Glance i år, at offentlige investeringer i uddannelse betaler sig.

Med meget få undtagelser er der derfor kun positive offentlige afkast af investeringer i "upper secondary og post-secondary-non tertiary". I OECD er gennemsnittet i USD 36.000 (nettoafkast), mens det i Danmark, Østrig, Tyskland, Portugal og UK er over USD 50.000. For de videregående uddannelser er afkastet endnu højere.

Det kan altså betale sig for det offentlige at investere i uddannelse, og OECD vurderer, at markedet ikke altid kan levere lige adgang til uddannelse " *If the public benefits from a particular service are greater than the private benefits, markets alone may fail to provide that service adequately and governments may need to become involved.*

Education is one area in which all governments intervene to fund or direct the provision of services (see Indicator A9i EaG). As there is no guarantee that markets will provide equal access to educational opportunities, government funding of educational services ensures that education is not beyond the reach of some members of society(240)

OECD konstaterer også, at selv når de offentlige budgetter er i underskud, er afkastet så højt, at det er rationelt at foretage investeringer, hvilket er i stor kontrast til de nedskæringer, som sker på tværs af EU og OECD-landene.

Er der nok investering i uddannelse?

Kun i 10 ud af 27 lande er udgifterne til alle uddannelsesniveauer steget hurtigere end væksten i BNP fra 1995 til 2007 (I Danmark 6.2 % - 7.1 % - Brasilien 3.7-5.2 %). Gennemsnitlig for de 17 lande, hvor data er tilgængelige, er andelen af offentlige midler til tertiære institutioner faldet fra 78% (1995) til 76% (2000) og til 71% i 2006 og 70% i 2007. Den trend skyldes primært lande uden for Europa, hvor brugerbetalingen generelt er højere. Samme trend kan ikke ses på andre uddannelsesniveauer. Samlet set bruger alle OECD landene kun 6,2% af den samlede BNP på uddannelse.

Valg af uddannelse - det frie valg

Selvom OECD på den ene side anerkender, at markedet ikke altid kan løse de uddannelsesmæssige udfordringer, er OECD på den anden side overbevist om, at den enkeltes valg af uddannelse afhænger af valgfrihed og muligheder forstået som: ”*adgang til uddannelse, skattetryk og hvad uddannelse koster for den enkelte*”. Det høje private afkast (som OECD konstaterer) betyder ifølge OECD ikke, at uddannelse skal gøres billigere, men at adgangen til uddannelse og studielån skal forøges, så incitamentet til at tage en uddannelse bliver højere. OECD forudsætter her, at videregående uddannelser udløser markant højere livsløn, hvilket som hovedregel ikke er tilfældet i Danmark, hvor lønstrukturen er forholdsvis flad.

OECD mener, at det høje private afkast (ved højere uddannelsesniveau) skyldes, at jo højere uddannet man bliver, desto flere private omkostninger opstår der (fordi videregående uddannelse som hovedregel har et større element af brugerbetaling), hvorved incitamentet til at tage en uddannelse bliver endnu højere. Uddannelser, hvor der derimod er lavt afkast, kan skyldes, at denne uddannelse ikke bliver kompenseret med en tilstrækkelig høj løn på arbejdsmarkedet, eller at de direkte omkostninger mht. til fx brugerbetaling, tabt lønindkomst (under uddannelse) eller skatter er relativt høje i forhold til omkostningerne.

Valgfrihed og fokus på markedseffektivitet genfindes i den nye indikator (D5) vedrørende skolevalg. Her er OECD's teoretiske udgangspunkt forbrugeren, som har tre muligheder, når han/hun står overfor et forbrugsvalg, nemlig *exit*, *voice*, *loyalty*. Ved *exit* kan forbrugeren vælge at tage sit barn ud af skolen. Ved *voice* kan forbrugeren fremføre kritik af skolen (indikator D6 omhandler netop forældrenes muligheder for indflydelse), serviceydelser m.m, mens *loyalty* betyder, at forældrene ikke har mulighed for/benyttede sig af ”*exit* eller *voice*”, eller vælger ikke at bruge disse muligheder.

Valgfriheden er lav

Ifølge OECD er valgfriheden (*exit*), når det gælder skolevalg i de fleste OECD-lande, lav. Derfor bliver eleverne typisk sendt til lokale skoler, og der skal ansøges, hvis man vil flytte sine børn til en anden folkeskole, hvilket forældrene ifølge OECD næppe gør. OECD forklarer dog ikke hvorfor. For at øge valgfriheden foreslår OECD blandt andet, at pengene skal følge eleven, og konstaterer, at dette er tilfældet i 13 ud af 29 OECD-lande. OECD mener i samme dur, at flere privatskoler vil føre til ”innovationer i læseplaner, undervisning (instruction) og styring (governance), som i sidste ende vil resultere i bedre ”outcomes”.

Uligheden mellem kønnene er højst for personer med videregående uddannelse

OECD konstaterer, at ulighed i løn mellem mænd og kvinder, selv når der korrigeres for alder, stadig er høj. En mand med videregående uddannelse tjener gennemsnitlig 74.000 USD og en kvinde med samme uddannelse 53.000 USD. Samlet set er der større ulighed i alle landene for personer med en videregående uddannelse i forhold til lavere uddannelsesniveauer, bortset fra Storbritannien, Spanien og Belgien.

Socialisering gennem uddannelse

OECD gentager sin indikator fra 2009 om den sociale mobilitet (social outcomes of education), der følger med uddannelse. Her finder OECD, ligesom i 2009, at der er en direkte positiv sammenhæng mellem uddannelsesniveau, helbred, politisk interesse (den enkeltes subjektive vurdering) og tillid til sine medmennesker, også når der korrigeres for indkomst.

AB/okt